

לדרשת חכמינו על הפסוק "ויבוא הביתה לעשות מלאכתו", שכמעט נכשל יוסף בעברה עד שנראתה לו דמות דיוקן אביו ופירש ומצא חן בעיניי. שמחתי מאוד על הדרשה שדרש המחבר לפרשה ועל הביאור שלו לדברי חכמים ונשתמר הדבר בליבי.

אחר עשרים וחמש שנים ואני מלמד בישיבה, הזמינו אותי בחורף אחד למקום אחד בדרום לדרוש בפרשת השבוע לחברי הקיבוצים שבסביבה. הגעתי למקום בשעת ערב. מאות אנשים היו שם, האולם כבר היה מלא. לא היה מקום פנוי אחד. התפעלתי מאהבתם לתורה. אחר שסיימתי דבריי אמרה לי קשישה אחת מן הקיבוץ שזה לה חמישים שנה מאז שעזבה את בית אביה שלא שמעה דרשה בפרשת השבוע. העמידו אותי על במה לדרוש, וראיתי את עיני הקהל נעוצות בי כאומרים נראה מה יאמר זה. נבהלתי.

הפרשה הייתה וישב. דרשתי על פרשת יוסף ואחיו, וכשהגעתי לעניין יוסף ואשת פוטיפר ולעמידה בניסיון הזכרתי את דברי חכמים על הפסוק "ויבוא הביתה לעשות מלאכתו". עוד אני מדבר ומאמצע האולם קם קיבוצניק אחד וקורא בהחלטיות: כבוד הרב, אני לא מאמין לדברייך ולא לדברי חכמים. לא יעלה על הדעת שבשעה כזו מה שראה יוסף הוא את דמות דיוקן אביו. והוסיף עוד דברים שהשתיקה יפה להם. הקהל הביט בו והביט בי ואני הייתי כאיש נדהם. מה אשיב לו לקיים דברי חכמים. שתקתי רגע והתפללתי בליבי תפילה קצרה שלא אכשל ויאיר ה' את עיניי לכבוד התורה ולכבוד חכמינו זיכרונם לברכה. עוד אני מתפלל והאולם כולו דומם, מחכה לראות איך ייפול דבר, ואותו קיבוצניק עוד עומד מולי, באה לפני דרשה מאותו חכם ממרוקו שקניתי את ספרו בערב שבת קודם עשרים וחמש שנה, ואמרה, אין לך דבר שאין לו שעה. עתה הגיע זמני, פתח פיך ויאירו דבריך ואני אהיה עימך.

פתחתי ואמרתי. בביתו של יעקב אבינו בכנען לא היו מראות, ובוודאי גברים לא ראו את פניהם. לפיכך יוסף הצדיק מעולם לא ראה את דמותו. ועוד אמרו חכמים על הפסוק בן זקונים הוא לו שדמות דיוקנו של יוסף הייתה כדמות דיוקן אביו. אלא שהוא היה בלא חתימת זקן. ומשעברו שנים במצרים נתמלא זקנו ודמה לאביו בכול.

ולאותה מרשעת, אשת פוטיפר, בוודאי היו בחדרה כמה וכמה מראות להתייפות בהן. ואז ראה ממולו דמות דיוקן. הוא, שמעולם לא ראה את דמות עצמו, ראה דמות דיוקן ונבהל. אבא, מה אבא עושה כאן, אמר לעצמו. והאמת, שאת דמות עצמו ראה ולא ידע.

כמה גדולים דברי חכמים שאמרו דמות דיוקן אביו נראתה לו ופירש מן העברה.

עוד אני מסיים את דבריי אלה והקיבוצניק שעמד ניצב לעומתי צועק: בראבו! בראבו, כבוד הרב! משנתיישיבה דעתו, התיישב במקומו.

כל הקהל נתחייך.

הוספתי ואמרתי להם. ומה ביקשו חכמים ללמדנו במדרש זה, שאם אדם רואה בדמות עצמו את דמות דיוקן אביו ואת כל שלשלת הדורות שלפניו, מובטח הוא לו שלא ייכשל בעברה. כמה גדולים דברי חכמים.